

ZMENY V ZOZNAM ZAKÁZANÝCH LÁTKOK A METÓD 2024

Svetová antidopingová agentúra (WADA) vydala pre rok 2024 nový Zoznam zakázaných látok a metód ([anglická verzia](#)), ktorý nadobudne platnosť 1. januára 2024.

Nový Zoznam zakázaných látok a metód publikuje WADA každoročne v predstihu, aby tak poskytla čas športovcom, ako aj ich trénerom, lekárom, fyzioterapeutom a ďalšiemu podpornému personálu športovcov oboznámiť sa s prípadnými zmenami pred začiatkom jeho platnosti.

Zoznam uvádza látky a metódy, ktoré sú:

- zakázané trvalo (počas aj mimo súťaže),
- zakázané iba počas súťaže,
- zakázané v určitých športoch.

Zoznam však nie je konečný, t. j. väčšina skupín obsahuje iba príklady zakázaných látok. Zakázané sú však aj látky, ktoré majú obdobné chemické štruktúry alebo biologické účinky ako tie, ktoré sú na Zozname menovite uvedené.

Súčasťou Zoznamu zakázaných látok a metód je aj **monitorovací program** - látky, ktoré nie sú zakázané, WADA len monitoruje ich prítomnosť v biologických vzorkách.

POZOR!

Zoznam zakázaných látok a metód je záväzný počas celého roka pre všetky športy.

Antidopingová agentúra Slovenskej republiky ako národná antidopingová organizácia, v súlade so znením Svetového antidopingového kódexu WADA, Medzinárodného dohovoru proti dopingu v športe UNESCO a Dohovoru proti dopingu Rady Európy každoročne zverejňuje Zoznam zakázaných látok a metód aj v slovenskom jazyku.

ZMENY V JEDNOTLIVÝCH SKUPINÁCH ZAKÁZANÝCH LÁTKOK A METÓD

Podskupiny v skupinách S₁, S₂, S₄, M₁, M₂, M₃ a S₆ zoznamu zakázaných látok boli pre lepšiu prehľadnosť v celom dokumente prečíslované, aby sa tak predišlo akémukoľvek nesprávnemu výkladu podskupín, ale v klasifikácii nedošlo k žiadnej zmene.

TRVALO ZAKÁZANÉ LÁTKY

Zmeny v skupine S₀. NEZAVEDENÉ LÁTKY

- Ako príklady boli pridané **2,4-dinitrofenol (DNP)** a aktivátory troponínu (napr. **reldesemtiv** a **tirasemtiv**).

Zmeny v skupine S₁. ANABOLICKÉ LÁTKY

- Do podskupiny S_{1.1} (Anabolické androgénne steroidy) boli **trestolón** (7 α -metyl-19-nortestosterón, MENT), **dimetandrolón** (7 α ,11 β -dimetyl-19-nortestosterón) a 11 β -metyl-19-nortestosterón, pridané ako príklady analógov nandrolónu (19-nortestosterónu).

Zmeny v skupine S₂. PEPTIDOVÉ HORMÓNY, RASTOVÉ FAKTORY, PRÍBUZNÉ LÁTKY A MIMETIKÁ

- Názov podskupiny S_{2.2.1} bol pre prehľadnosť preformulovaný na „**Testosterón stimulujuce peptidy u mužov**“. Toto špecifikuje, že busarelín, deslorelin, goserelin, histrelín, leuprorelín, nafarelín a triptorelin sú príkladmi analógov agonistov hormónu uvoľňujúceho gonadotropín (GnRH), pričom ako nový príklad sa pridal **histrelín**. Pridaný bol aj **kisspeptín a jeho agonistické analógy**, ktoré stimulujú sekréciu GnRH a následne testosterónu.
- Do podskupiny S_{2.2.2} bol ako príklad pridaný **tetrakosaktid (ACTH 1-24)**, pretože ide o prvú 24-aminokyselinovú časť prirodzeného kortikotropínu (ACTH), ktorý má plnú biologickú aktivitu prirodzeného hormónu.
- Do podskupiny S_{2.2.4} boli ako príklady sekretagogov rastového hormónu (GHS), pridané **kapromorelin** a **ibutamoren (MK-677)**, čo sú mimetiká prirodzeného hormónu ghrelínu, ktorý stimuluje produkciu rastového hormónu (GH) a následne inzulínu-podobnému rastovému faktoru 1 (IGF-1).
- V podskupine S_{2.3} bol pre rekombinantný ľudský IGF-1 pridaný INN názov - **mekasermin**.

Zmeny v skupine S₄. HORMONÁLNE A METABOLICKÉ MODULÁTORY

- Podskupina S_{4.4.1} bola aktualizovaná tak, aby zahŕňala agonisty Rev-Erb- α a ako príklad bol pridaný **SR9011**, pričom **SR9009** bol premiestnený.

Zmeny v skupine S5. DIURETIKÁ A MASKOVACIE LÁTKY

- V skupine S5 boli urobené redakčné zmeny na zlepšenie prehľadnosti. **Konivaptán** a **mozavaptán** boli pridané ako ďalšie príklady vaptanových liečiv.

TRVALO ZAKÁZANÉ METÓDY

Zmeny v skupine M1. MANIPULÁCIA S KRVOU ALEBO KRVNÝMI ZLOŽKAMI

- **Darovanie plazmy alebo zložiek plazmy plazmaferézou športovcami už nie je zakázané.** Musí sa však vykonať v registrovanom odberovom centre.

LÁTKY ZAKÁZANÉ POČAS SÚŤAŽE

Zmeny v skupine S6. STIMULANCIA

- **2-fenylpropán-1-amín** (BMPEA, β -metylfenetylamín) bol pridaný ako príklad špecifikovaného stimulantia, kvôli jeho prítomnosti v doplnkoch stravy.
- V rámci výnimiek imidazolínových derivátov bol pridaný **tramazolín**.

Zmeny v skupine S7. NARKOTIKÁ

- **Tramadol bude zakázaný počas súťaže od 1. januára 2024**, ako to schválil výkonný výbor WADA dňa 23. septembra 2022. Tramadol bol niekoľko rokov súčasťou monitorovacieho programu WADA. Údaje z jeho monitorovania vo vzorkách športovcov naznačili jeho zneužívanie najmä v športoch ako cyklistika, rugby a futbal. Riziko fyzickej závislosti v závislosti od dávky a možné predávkovanie vo všeobecnej populácii viedlo k tomu, že tramadol, rovnako ako mnohé iné opioidy patrí v mnohých krajinách ku kontrolovaným látkam. Výskumné štúdie financované WADA zároveň potvrdili potenciál tramadolu zvýšiť fyzický výkon v športe. Odporúčané vymývacie doby[§] budú oznámené pred 1. januárom 2024.

§ „Vymývacia doba“ sa vzťahuje na čas od poslednej podanej dávky, do času začiatku súťažného obdobia (t. j. o 23:59 deň pred súťažou, na ktorej sa má športovec zúčastniť, pokiaľ pre daný šport neschválila WADA iné obdobie).

Zmeny v skupine S9. GLUKOKORTIKOIDY

- Minimálne vymývacie doby po rektálnom podaní glukokortikoidov sú teraz zahrnuté v tabuľke vymývacích dôb glukokortikoidov; glukokortikoidy zostávajú počas súťaže zakázané, keď sa podávajú rektálnym spôsobom. Tieto vymývacie doby sú založené na použití vybraných liečiv pri maximálnych licencovaných dávkach výrobcu:

Cesta podania	Typ glukokortikoidu	Vymývacia doba
Orálna*	Všetky glukokortikoidy	3 dni
	Okrem: Triamcinolón, Triamcinolón acetonid	10 dní
Intramuskulárna	Betametazón Dexametazón Metylprednizolón	5 dní
	Prednizolón Prednizón	10 dní
	Triamcinolón acetonid	60 dní
Lokálna injekčná	Všetky glukokortikoidy	3 dni
	Okrem: Prednizolón Prednizón Triamcinolón acetonid Triamcinolón hexacetonid	10 dní
Rektálna	Všetky glukokortikoidy	3 dni
	Okrem: Triamcinolón acetonid Triamcinolón diacetát	10 dní

*Perorálna cesta podania zahŕňa napr. úste, bukálne, gingiválne a sublingválne podanie.

Vymývacie doby predstavujú časové obdobie od posledného podania dávky do začiatku súťaže (súťažné testovacie obdobie začína o 23:59 deň pred súťažou, pokiaľ pre daný šport neschválila WADA iné obdobie), na ktorej sa má športovec zúčastniť. Dodržanie vymývacích dôb má umožniť elimináciu glukokortikoidu pod minimálnu hlásenú koncentraciu.

MONITOROVACÍ PROGRAM

- **Salmeterol** a **vilanterol** boli z monitorovacieho programu odstránené (získali požadované údaje o prevalencii).
- **Tramadol** bol z monitorovacieho programu odstránený, pretože je od 1.1.2024 zakázaný počas súťaže - skupina S7: Narkotiká.
- Na zistenie možného zneužívania počas súťaže, bol do monitorovacieho programu zaradený **tapentadol** a **dihydrokodeín**.
- Na zistenie možného zneužívania v športe, bol do monitorovacieho programu zaradený **semaglutid** (analóg GLP-1).

Spracovala: PharmDr. Kamila Chomaničová, PhD.